

Atskaite par dalību Eiropas Komisijas darba grupā programma „Skolas auglis” un „Skolas piens”

2. martā 2015, Brisele

1.darba grupas daļa „Skolas piens”

Izskatāmie jautājumi:

1. KLP skolu programmas un jauni priekšlikumi.
2. Skolas programmu svarīgums un funkciju decentralizācija.
3. Skolas programmu proporcionalitāte un likumdošanas uzlabošana.

Izskatāmie jautājumi:

1. KLP skolu programmas un jauni priekšlikumi

Pasākumu atklāj DG AGRI-C direktors Jens Schaps. Viņa kompetencē pašreiz ir šīs Skolu programmas. Pašreizējie uzdevumi šīm programmām ir funkciju decentralizācija, proporcionalitāte un administrēšanas vienkāršošana.

Skolas piena programma ES darbojas kopš 1977.gada, bet Skolas augļa un dārzeņu programma tikai kopš 2009.gada. 2014.gada janvārī tika pieņemts lēmums abas programmas apvienot vienā programmā. Tomēr finansējums ir noteikts katrai daļai atsevišķi:

- 150 milj.€ augļiem un dārzeņiem,
- 80 milj.€ pienam. Pagaidām šajā programmā ir iekļauts tikai svaigs dzeramais piens.

Vēsturiski Skolas piena programma tika veidota, jo samazinājās tieši skolēnu vecumā svaigā piena patēriņš.

2. Skolas programmu svarīgums un funkciju decentralizācija

Diskusijas

Itālija- abas programmas ir populāras, tās ir populārākas lauku teritorijās. Piena programma proporcionali ir neliela daļa, bet tomēr tā ir jāattīsta un abas programmas kopā var dot sinerģijas efektu.

Vācija- Piena programma pašreizējā veidā ir smagnēji ieviešama un cer, ka programmas apvienojot, administrēšana kļūs vieglāka.

Polija- neveselīgā pārtika tiek agresīvi reklamēta, tāpēc šo programmu produkti ir jāpasniedz bērniem atraktīvi. Piena programmai finansiālā daļa nav tik labvēlīga kā augļiem un dārzeņiem. Piena programmas izdošanās ir atkarīga no pieejamā finansējuma.

COPA-COGECA Piena grupas vadītājs- bērni ir jāmāca dzert pienu, tāpēc ir svarīga arī izglītojošā sadaļa šajā programmā.

Eiropas Piena padomes pārstāvis- skolas piena programma ir arī zemnieku interesēs, lai palielinātu ienākumus un šajā programmā pamatā ir iesaistīti mazie kooperatīvi. Svarīgi samazināt birokrātiju šajā pasākumā.

Rumānija- pēc programmu ieviešanas ir jūtams šo produktu patēriņa pieaugums.

Lielbritānija- viņiem šīm programmām ir arī nacionālās programmas.

Grieķija- šī programma būtu jāpaplašina ar jogurtu un sieru, bet nepieciešami arī izglītojošie pasākumi.

Ungārija- 91% no visām pamatskolām ir iesaistīti šajās programmās.

Slovākija- programmā būtu jāpaplašina un jāattiecinā uz bērniem no 3-10 gadu vecumam.

Luksemburga- savulaik Skolas piena programma tika ieviesta tirgus stabilizācijai. Piena programmai ir jāpalielina finansējums.

Portugāle- ražotājiem tie tomēr ir tirgu stabilizējošie pasākumi.

Pārējie mēs piekritām šiem viedokļiem. Funkciju decentralizācija – tas pašreiz ir fundamentāls ES princips.

Uz jautājumu, vai šīs programmas ir nepieciešamas kā ES programmas, vai varbūt tikai nacionālās programmas, tad pilnīgi piekritām Portugāle komentāram, ka tad tās būs reāli ieviešamas tikai bagātākajās valstīs. *Zviedrija* savukārt komentēja, ka Piena programma ir laba, bet tomēr tā labāk strādātu, ja būtu kā nacionālā programma. *Latvijas* Zemkopības ministrijas (ZM) pārstāve komentēja, ka bez ES līdzfinansējuma 30% pienam un 90% augļiem, dārzeņiem – šīs programmas nebūtu reāli ieviešamas mūsu valstī.

Skatoties uz kvotu atcelšanu un sagaidāmo piena ražošanas apjomu kāpumu, lai arī ne pārāk būtiska, bet tomēr šī programma ir iespēja palielināt piena patēriņu katras valsts iekšienē.

3. Skolas programmu proporcionalitāte un likumdošanas uzlabošana.

Galvenie jautājumi, par kuriem diskutēja, bija kā uzlabot likumdošanu, vai programmās ir iekļauti tikai tie elementi, kas nepieciešami?

Zviedrija- izglītojošie pasākumi labāk būtu iekļaujami nacionālajos pasākumos.

Nīderlande- valstīm ir jāļauj pašām izvēlēties produktus, ko iekļaut šajā programmā.

Eiropas Piena padomes pārstāvis- jāļauj pienu izmantot arī pusdienu gatavošanai.

Īrija, Čehija un Slovākija grib, lai abas programmas paliek kā atsevišķas.

Latvijas ZM pārstāve- nenoteikt porcijas lielumu ES līmenī, bet ļaut to darīt nacionālajā līmenī, arī *Austrija* pievienojas šīm priekšlikumiem.

Nīderlande- atbalsta abu programmu apvienošanu, jo uzskata, ka tas atvieglos administrēšanu.

Itālija- programmu apvienošana jau būtu vienkāršošana, bet uzskata, ka nevar arī pārcensties ar vienkāršošanu, jo tad nacionālā līmenī katrs likumu traktēs pa savam, un ES auditi pēc savas izpratnes un rezultātā jāmaksā soda naudas.

Spānija- programmā gribētu, ka tiek iekļautas arī vīnogas un medus. Pārējie kopumā piekrit, ka ir nepieciešama programmu vienkāršošana.

Priekšlikumus vēl bija iespējams sūtīt rakstiski līdz 15.03.2015 un pēc šī datuma. Pēc visu priekšlikumu apkopošanas tiks sagatavoti un izsūtīti visiem secinājumi un priekšlikumi.

Silvija Dreijere

Paraksts

Ritvars Roga

Paraksts

*** Zemāk skatīt atskaites turpinājumu par darba grupas 2.sadaļu***

2.darba grupas daļa „Skolas augļi”

Sakarā ar to, diskusija nav par to vai programma ir nepieciešama, turpināt vai neturpināt to, bet uzlabot programmas, abu shēmu darbību kā tādu, uzlabot tās efektivitāti, samazināt izdevumus, tad tas arī ir šīs tikšanās galvenais mērķis, ko var noformulēt sekojošos jautājumos:

1. *Vai programma joprojām strādā un ir vajadzīga – pilda savas funkcijas, tas ir palielina veselīgu produktu lietošanu skolēnu vidū.*
2. *Kāda ir tās pievienotā vērtība?*
3. *Kā uzlabot programmu, tās efektivitāti?*
4. *Kā uzlabot tās pārvaldes efektivitāti, vai ir kādi birokrātiski šķēršļi, kas būtu novēršami?*

1. Kā strādā programma!?

Diskusijas

Izvērsoties diskusijai par to kā strādā programma, vairākas valstis izteica savus komentārus, pamatā tie bija argumenti programmas turpināšanas nepieciešamībai.

==> *Programma ir jaudīgs instruments, kas uzrunā tieši bērnus, kas nākotnē ir tiešie patērētāji. Tās ir ilgtermiņa investīcijas.*

==> *Sākotnēji shēmas bija domātas vairāk kā mārketinga, tirgus stabilizācijas instruments, bet beigās tas parādījās kā labu atbalsta shēmu ne tikai ražotājiem, bet arī veselības jomā.*

==> *Programmas ietvaros piegādātie augļi nodrošina jauniešiem nepieciešamos vitamīnus, iemāca bērniem ēst veselīgu ēdienu, utt.. (Spānija, un citi..)*

==> *Vajadzētu iekļaut arī citus piena produktus, tādus kā biezpiena sierīņus, u.tml.. (Itālija)*

==> *Ņemot vērā agresīvo “fastfood” uzņēmumu marketinga politiku, šī programma ir vismaz kaut kāds veids, lai cīnītos ar aptaukošanos un veselīgas pārtikas lietošanu.. (Polija)*

==> *Joprojām mazajiem piena ražotājiem ir grūti piegādāt pienu skolām birokrātiskā aparāta dēļ – nebūtu vēlams sistēmu sarežģīt.*

==> *Grieķi atbalsta abas shēmas. Arī citās valstīs ir ļoti liela atsaucība šīm programmām, gan skolu vidū, gan naudas izlietojumā. Tāpat vairums valstu atzīmē to, ka Programmai jābūt maksimāli fokusētai uz svaigu, veselīgu, VIETĒJO produktu..*

==> *Ierosina paplašināt atbalstāmo skolēnu vecumu (Slovākija, Luxemburg,..)*

2. Kāda ir programmas pievienotā vērtība!?

Subsidiarity, jeb Subsidiaritāte - Definīcija: Princips, kura mērķis ir nodrošināt lēmumu pieņemšanas procesa saikni ar sabiedrību, regulāri pārbaudot, vai Kopienas līmenī veiktās darbības ir attaisnojamas, ņemot vērā valsts, reģionālā un vietējā līmeņa iespējas. Saskaņā ar šo principu, Savienība veic tikai tās darbības, kuru veikšanai Savienības līmenī ir lielāka efektivitāte nekā valsts, reģionālajam vai vietējam līmenim (izņemot jomas, kas pilnībā atbilst tikai un vienīgi Savienības kompetencei). Subsidiaritāte ir cieši saistīta ar proporcionalitātes un nepieciešamības principiem, kas nosaka, ka Savienības darbības nedrīkst pārsniegt līgumā noteikto mērķu sasniegšanai nepieciešamās darbības (Glossary of the 1996 Intergovernmental Conference).

Šajā diskusiju sadaļā dalībnieki mēģināja atbildēt uz diviem lieliem jautājumiem.

- *Cik vajadzīga ir programma?*
- *ES pievienotā vērtība, vai tāda ir, vai tomēr darbības jāatstāj dalībvalstu ziņā!?*

Ja par pirmo jautājumu dalībvalstis izteicās visai skaidri – programma noteikti ir nepieciešama, tad otrs jautājums tika izvērsti plašāk.

- *Vai ES jāiesaistās, vai to var darīt lokālā līmenī?*
- *Kas notiks, ja ES vairs neiesaistīsies programmas realizācijā?*
- *Kas tieši būtu uzlabojams, bet ko atstāt dalībvalstu ziņā!?*
- *Kāda ir pievienotā vērtība ko sniedz ES!?*

Diskusijas

Dalībvalstu komentāri bija galvenokārt skaidrojoši, kas notiks ja programmu slēgs, vai samazinās.

==> *ES jābūt iesaistītai galvenokārt atsevišķo mazo valstu zemās finansiālās kapacitātes dēļ, kā rezultātā radīsies nevienlīdzība starp lielo un mazo valstu attīstības un jauniešu izglītības līmeņiem.*

==> *ES vairs nefinansējot programmu, šī aktivitāte tiks izbeigta vai būtiski samazināta, kas radikāli ietekmēs sasniedzamos mērķus – šo īpaši atzīmēja jaunās dalībvalstis.*

==> *ES jābūt iesaistītai šo programmu realizācijai, to ilgtermiņa ietekmei – palielināt noietu un stabilizēt tirgu, kā arī veicināt veselīgas pārtikas patēriņu.*

==> *Shēmas noteikti jāturpina, jo savādāk programmu aktivitāte var tikt samazināta līdz max. 30% apjomam, kas ir šā brīža valsts iesaiste. Finansējuma esamība ir arī kā ierosinājums gan vietējiem uzņēmējiem, būt aktīvākiem, gan valsts iestādēm palīdzēt apgūt šos līdzekļus (LATVIJA)*

==> *EU iesaiste galvenokārt ir vajadzīga, lai koordinētu atbalsta apjomu, un veidu.*

3. Proportionality - Vai ieguldījums ir proporcionāls atdevei!?

ES ieguldījums, dalība programmās ir tik liela cik nepieciešams, lai sasniegtu mērķi, neizjaucot stabili strādājošas sistēmas. Saistībā ar šo tiek uzdoti sekojoši jautājumi.

- *Vai Skolu shēmu ietvaros veiktās darbības ir pietiekamas?*
- *Vai ES pietiekami ņem vērā lokālās niansas?*
- *Vai kā visu var vēl uzlabot?*

Diskusijas

==> *Lai shēma kļūtu efektīvāka, tā ir jāpārskata pilnībā. (Food drink Europe - Measure)*

==> *Shēma strādā un jādara vismaz esošās darbības. (Itālija)*

==> *Polija iesaka aktivitātes padarīt vēl atraktīvākas, lai piesaistītu jauniešu uzmanību. Vienlaikus paliek budžeta jautājums, it sevišķi piena programmā.*

==> *Zviedrija uzskata, ka jākoncentrējas uz dažiem produktiem, tādejādi padarot programmu efektīvāku kopumā.*

==> *Anglija uzskata, ka ir atbalstāmi, atsevišķām valstīm, ja tās pierāda vajadzību, piešķirt papildus līdzekļus mērķu sasniegšanai.*

==> *Nīderlande uzskata, ka produktiem, ko ved uz skolām noteikti jāpaliek dalībvalstu ziņā, tomēr būtisks paliek atbildības jautājums, cik kvalitatīvi un veselīgi tie ir. Principā tam piekrist visas dalībvalsti, ka produktu izvēle ir to ziņā!*

==> *Pacēlās arī jautājums, ierosinājums par piena lietošanu skolās ne tikai dzeršanai, bet arī ēdienu gatavošanai.*

==> *Latvija, izteica nostāju par to, ka programmas to dažādo loģistikas shēmu dēļ nedrīkst sapludināt kopā, tam piekrist arī Īrija, Slovākija, Čehija, kā arī to, ka būtu nepieciešams palielināt atbalstāmos porciju apjomus.*

==> *Slovēnija iesaka vairāk atbalstīt fiziskās aktivitātes, izglītojošos pasākumus skolās.*

4. Better regulation – Pārvaldība

Tā kā jaunās ES valdības politisks uzstādījums ir uzlabot pārvaldību, tad tās galvenie uzstādījumi ir:

- Pārvaldīt labāk un vienkāršākiem līdzekļiem;
- Ierobežot birokrātiju un samazināt izmaksas, darboties efektīvāk;
- Konsultēties ar iesaistītajām pusēm.

Attiecīgi mēģinot uzlabot pārvaldību tiek uzdoti sekojoši jautājumi:

- Vai ES var ko vienkāršot un uzlabot procedūrās?
- Vai šeit ir kādi administratīvi šķēršļi?

Diskusijas

Diskusijās dalībvalstis bija vienotas. Uzlabojumi ir iespējami, tomēr likumiem, jābūt ļoti skaidriem. Šobrīd likumdošanas akti pārklājās, un interpretācijas rezultātā rodas administratīvi šķēršļi un attiecīgi dalībvalstu interpretācijas.

==> *Viens uzlabojums varētu būt atcelt ierobežojumus porciju apjomos.*

==> *Kontroles un inspekcijas. Nīderlande, Francija gribētu to apjomu samazināt, tādejādi samazinātos arī administratīvās izmaksas.*

==> *Itālija, UK iesaka neaizrauties ar vienkāršošanu, jo tad var nonākt citā galējībā.*

==> *Spānija šaubās vai samazinot inspekciju skaitu, necietīs kvalitāte, jo aktivitātēs ir iesaistīts milzīgs piegādātāju skaits.*

==> *Vairākas valstis atzīmē, ka šo divu programmu salikšana kopā, administratīvi jau ir vienkāršošana.*

==> *Vācija piezīmē, ka varētu samazināt aizpildāmo formu skaitu un nepieciešamo kopiju skaitu.*

==> *Dokumentācijas līmenī lielākā daļa valstu ir gatavas sapludināt programmas.*

5. Noslēguma debates

Joprojām novērojams produktu patēriņa kritums;

Skolēnu izvēli ietekmē konkurējošo produktu piedāvājums (diskusijās izskanēja ieteikumi samazināt atbalstāmo produktu veidus);

Abām shēmām ir potenciāls sasniegt izvirzītos mērķus:

- lauksaimniecībā: zaudējot Krievijas Federācijas tirgu, papildus ienākumi,
- veselībā: veselīgāki ēšanas ieradumi.

Subsidiaritāte: visas kopējo problēmu risinājums ES ziņā.

Bez ES atbalsta programmu darbība dalībvalstīs būs apdraudēta.

Pievienotā vērtība: pieredzes apmaiņa, labākās prakses dalībvalstīs, sniegt skolēniem priekšstatu par lauksaimniecību.

Proporcionalitāte: dalībvalstīm pietiekama elastība lēmumu pieņemšanā (stratēģija, produkti).

Vienkāršošana: dalībvalstis identificē jomas, kurās nepieciešama un iespējama vienkāršošana (plakāti, informatīvie pasākumi, u.c.)

Andrejs Vītoliņš

Paraksts

Gints Neimanis

Paraksts